

Ετήσια Έκθεση Επιχειρηματικότητας 2018-2019:

Η νέα επιχειρηματικότητα ενισχύεται

Άγγελος Τσακανίκας, Επικ. Καθηγητής ΕΜΠ,
Επιστημονικός Υπεύθυνος Παρατηρητηρίου Επιχειρηματικότητας IOBE
Ευαγγελία Βαλαβανιώτη, Ερευνήτρια IOBE
Σοφία Σταυράκη, Ερευνήτρια IOBE
Γιάννης Γιωτόπουλος, Επίκουρος Καθηγητής Παν. Πελοποννήσου

Παγκόσμιο Παρατηρητήριο Επιχειρηματικότητας GEM

Παρατηρητήριο Επιχειρηματικότητας
Ίδρυμα Οικονομικών Και Βιομηχανικών Ερευνών

Με την υποστήριξη της

Raycap

Δεκέμβριος 2019

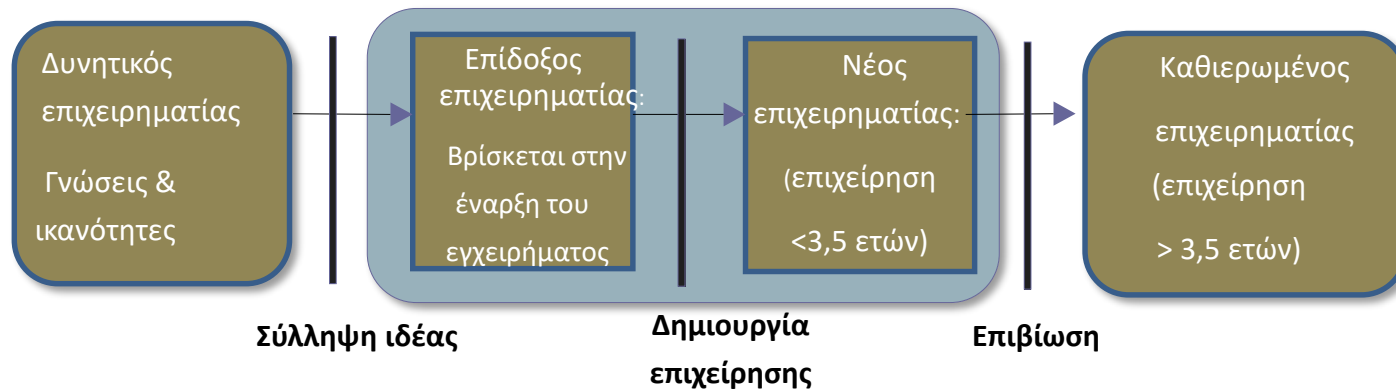
Το ερευνητικό πρόγραμμα GEM (Global Entrepreneurship Monitor)

- GEM: διεθνής ερευνητική κοινοπραξία από ερευνητικά ινστιτούτα και πανεπιστήμια από όλο τον κόσμο που ξεκίνησε το 1999: 49 χώρες το 2018
- Στόχοι έργου:
  1. Να μετρήσει το επίπεδο επιχειρηματικότητας σε μια χώρα και να εξηγήσει τις διαφορές που εμφανίζονται ανάμεσα στις εξεταζόμενες χώρες
  2. Να αποκαλύψει τους παράγοντες που οδηγούν σε ικανοποιητικά επίπεδα επιχειρηματικότητας
  3. Να προτείνει πολιτικές που μπορούν να ενισχύσουν τα επίπεδα επιχειρηματικότητας σε μια χώρα
- Η Ελλάδα συμμετέχει για 16η συνεχή χρονιά από το 2003 μέσω του IOBE
  - Συστηματικότητα και επαναληπτικότητα έρευνας: ευρεία χρονοσειρά που επιτρέπει να διερευνηθεί δυναμικά ο τρόπος με τον οποίο εξελίσσονται διάφορες πτυχές της επιχειρηματικής δραστηριότητας, λαμβάνοντας υπόψη τις συνέπειες της οικονομικής κρίσης, αλλά και εθνικές ιδιαιτερότητες.

Η επιχειρηματικότητα στο πλαίσιο του GEM

Επιχειρηματικότητα αρχικών σταδίων

Ατομικά χαρακτηριστικά

- Φύλο
- Ηλικία
- Κίνητρο

Οικοσύστημα

- Τομέας δραστηριοποίησης
- Ανταγωνισμός

Συνεισφορά

- Επιχειρηματική ανάπτυξη
- Καινοτομία
- Διεθνοποίηση

Επιχειρηματικότητα Αρχικών Σταδίων: μέχρι τα 3,5 έτη λειτουργίας

Καθιερωμένη Επιχειρηματικότητα: >3,5 έτη λειτουργίας

Επιχειρηματίας αρχικών σταδίων (επίδοξος / νέος)

Επίδοξοι Επιχειρηματίες

Άτομα ηλικίας 18-64 ετών που **κατά το τελευταίο 12-μηνο** είχαν ξεκινήσει κάποιες προκαταρτικές ενέργειες για την έναρξη ενός νέου εγχειρήματος (συμπεριλαμβανομένης αυτοαπασχόλησης), στο οποίο θα είναι ιδιοκτήτες είτε του συνόλου, ή κάποιου μέρους του.

- «Προκαταρτικές» Ενέργειες: συγκέντρωση κεφαλαίου, αναζήτηση χώρων εγκατάστασης και εξοπλισμού, σύνταξη επιχειρηματικού σχεδίου
- ΑΛΛΑ και όσοι/όσες έχουν προχωρήσει στην έναρξη λειτουργίας της επιχείρησης και έχουν ήδη πληρώσει μισθούς / έναν κύκλο εργασιών από αυτή τη δραστηριότητα, για όμως <3 μήνες

Νέοι Επιχειρηματίες

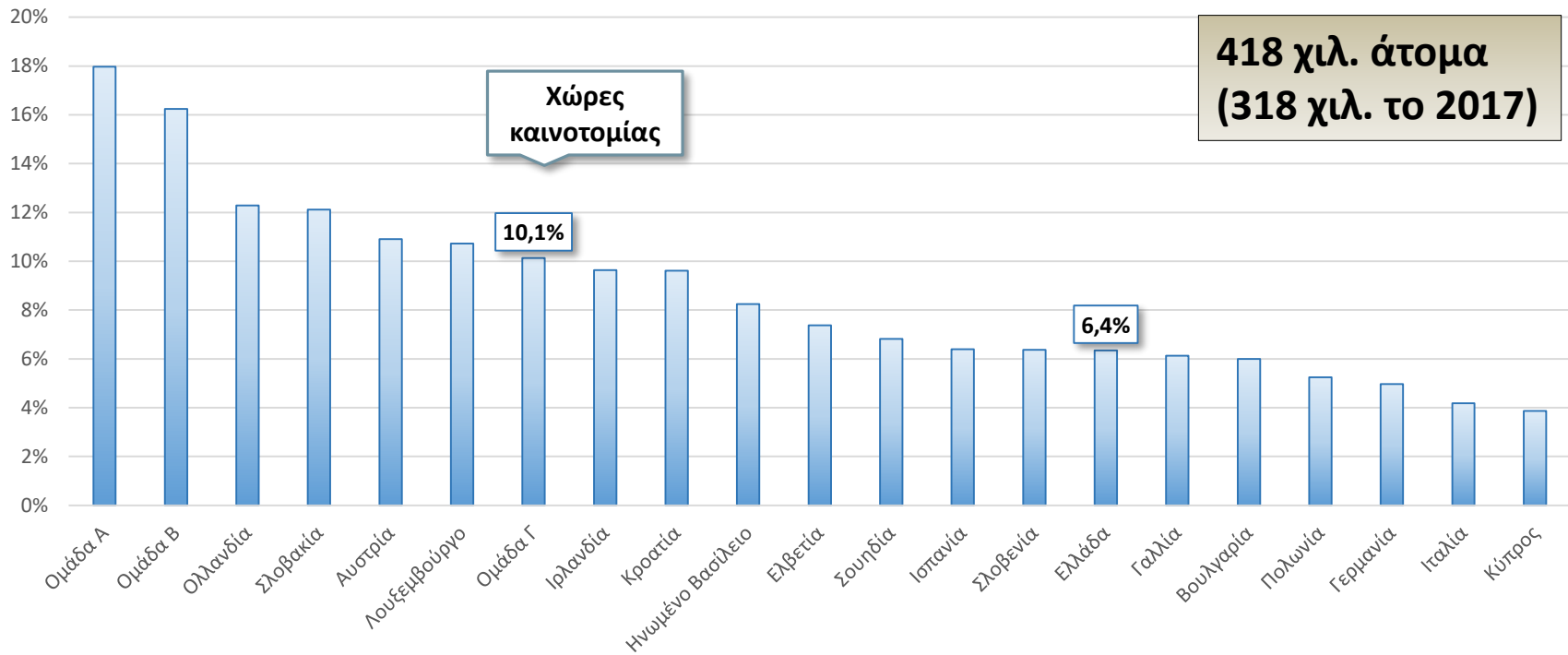
Άτομα ηλικίας 18-64 ετών που είναι ιδιοκτήτες – συμμετείχαν στην ιδιοκτησία ενός νέου εγχειρήματος / δραστηριότητας για το οποίο έχουν ήδη πληρώσει μισθούς και έχουν καταγράψει κύκλο εργασιών για τουλάχιστον τρεις, αλλά όχι περισσότερους από 42 μήνες (3,5 έτη).

Οι βασικοί δείκτες για την Επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα το 2018...

Χαρακτηριστικά των Επιχειρηματιών Αρχικών Σταδίων

Το 6,4% του πληθυσμού βρισκόταν το 2018 στα αρχικά στάδια εκδήλωσης επιχειρηματικότητας

Πηγή: GEM, Entrepreneurship Monitor, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

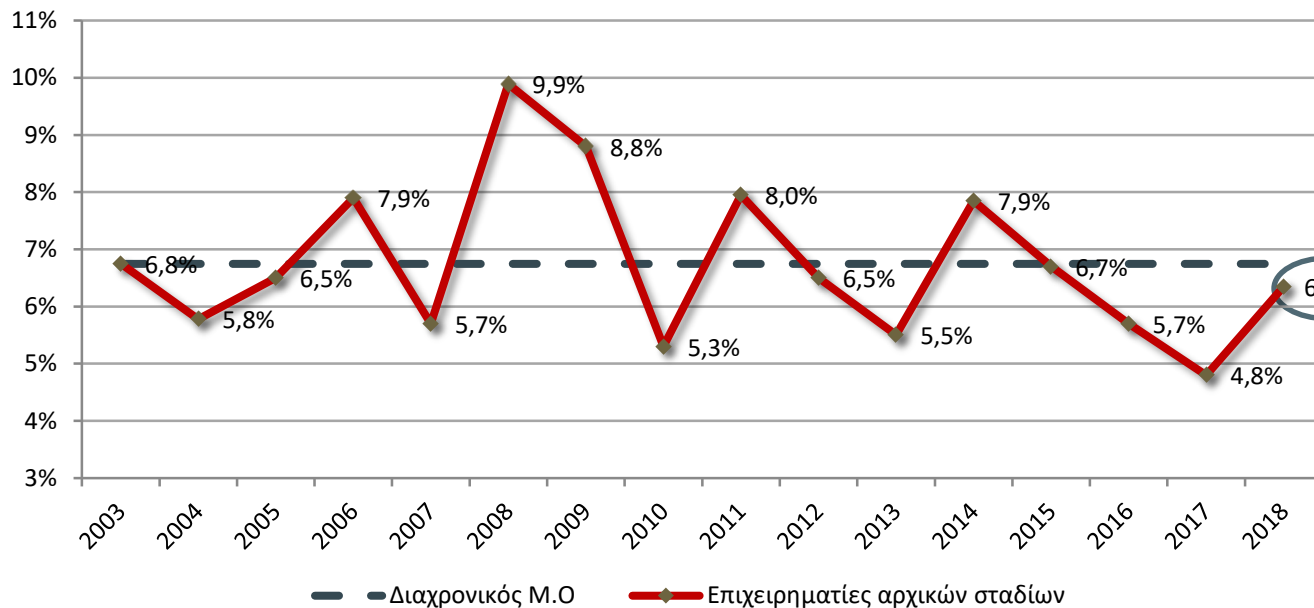
Από τις υψηλότερες επιδόσεις τα τελευταία χρόνια, αν και χαμηλότερη από το μ.ο «χωρών καινοτομίας»

- Οι προσδοκίες για σταθεροποίηση της οικονομίας επέτρεψαν σε μεγαλύτερα τμήματα του πληθυσμού να συμμετάσχουν στην επιχειρηματικότητα.
- Αλλά και αύξηση προσφοράς εξαρτημένης εργασίας (+2,9%, 72 χιλ. θέσεις εργασίας)

Ομάδα Α: Χώρες Χαμηλού κόστους, Ομάδα Β: Χώρες βελτίωσης αποτελεσματικότητας, Ομάδα Γ: Χώρες καινοτομίας

1^η χρονιά ενίσχυσης του δείκτη μετά το 2014

Αλλά μόλις ένας στους τρεις εκ των επιχειρηματιών αρχικών σταδίων είναι νέοι επιχειρηματίες (έναντι 54% το 2017) Άρα περισσότεροι επίδοξοι, λιγότεροι νέοι

Πηγή: IOBE, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

- Η άμβλυνση των αβεβαιοτήτων, η μικρή αναπτυξιακή δυναμική και η εμφάνιση νέων χρηματοδοτικών εργαλείων ενίσχυσαν τη νέα μικρή επιχειρηματικότητα και την έναρξη αυτοαπασχόλησης, παρά τη δυσμενή φορολογική μεταχείρισή της

Πρώτη εκτίμηση για το 2019: Σημαντική αύξηση ~ **8,2%**

Σχεδόν το 17% του πληθυσμού (1,10 εκατ. άτομα) ασχολείται με την επιχειρηματικότητα...

	Επίδοξοι επιχειρηματίες	Νέοι επιχειρηματίες	Επιχειρηματικότητα αρχικών σταδίων	Καθιερωμένοι επιχειρηματίες	Συνολική επιχειρηματική δραστηριότητα
Αυστρία	6,8	4,4	10,9	6,5	17,0
Βουλγαρία	2,4	3,7	6,0	8,3	14,0
Γαλλία	3,9	2,3	6,1	2,5	8,5
Γερμανία	2,7	2,4	5,0	7,5	12,3
Ελβετία	4,1	3,4	7,4	11,5	18,4
Ελλάδα	4,2	2,3	6,3	10,8	16,8
Ην. Βασίλειο	4,2	4,2	8,2	6,4	14,3
Ιρλανδία	6,5	3,2	9,6	6,8	15,9
Ισπανία	2,7	3,8	6,4	6,1	12,4
Ιταλία	2,7	1,6	4,2	6,4	10,4
Κροατία	5,8	3,9	9,6	4,1	13,5
Κύπρος	1,2	2,7	3,9	6,1	9,7
Λουξεμβούργο	7,1	3,7	10,7	3,4	13,6
Ολλανδία	6,0	6,5	12,3	12,0	23,6
Πολωνία	4,1	1,1	5,2	13,0	18,2
Σλοβακία	9,2	3,1	12,1	4,6	16,3
Σλοβενία	2,8	3,6	6,4	6,8	13,1
Σουηδία	4,6	2,5	6,8	5,3	11,9
Ομάδα Α	9,0	9,4	18,0	10,7	28,1
Ομάδα Β	7,6	9,0	16,2	11,3	26,9
Ομάδα Γ	6,0	4,3	10,1	6,9	16,6

Πηγή: GEM, Entrepreneurship Monitor, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

- Σταθερά υψηλό το επίπεδο αυτοαπασχόλησης στη δομή της ελληνικής επιχειρηματικότητας.

Διακοπή / αναστολή επιχειρηματικής δραστηριότητας

- Μόλις ένα 2,8% του πληθυσμού (από 4,7% το 2017) περίπου 183 χιλιάδες άτομα διέκοψε ή ανέστειλε την επιχειρηματική του δραστηριότητα το 2018 (2,5% στις χώρες καινοτομίας από 2,2% το 2017)
  - *Μεγαλύτερη εισροή νέων εγχειρημάτων, άρα θετικό ισοζύγιο: Ακόμη θετικότερο αν αυτά που «κλείνουν» είναι χαμηλότερης προστιθέμενης αξίας και ποιότητας από αυτά που «ανοίγουν»*
- Βασικότερος λόγος: έλλειψη κερδοφορίας (43,8%) και η γραφειοκρατία (22%)

Ο σχεδιασμός των πολιτικών για την επιχειρηματικότητα: δεν αρκεί να εστιάζει απλώς στην ποσοτική ενίσχυση της επιχειρηματικότητας καθώς υψηλές επιδόσεις σε νεοφυείς επιχειρήσεις δε σημαίνει αυτόματα και βιώσιμη επιχειρηματικότητα

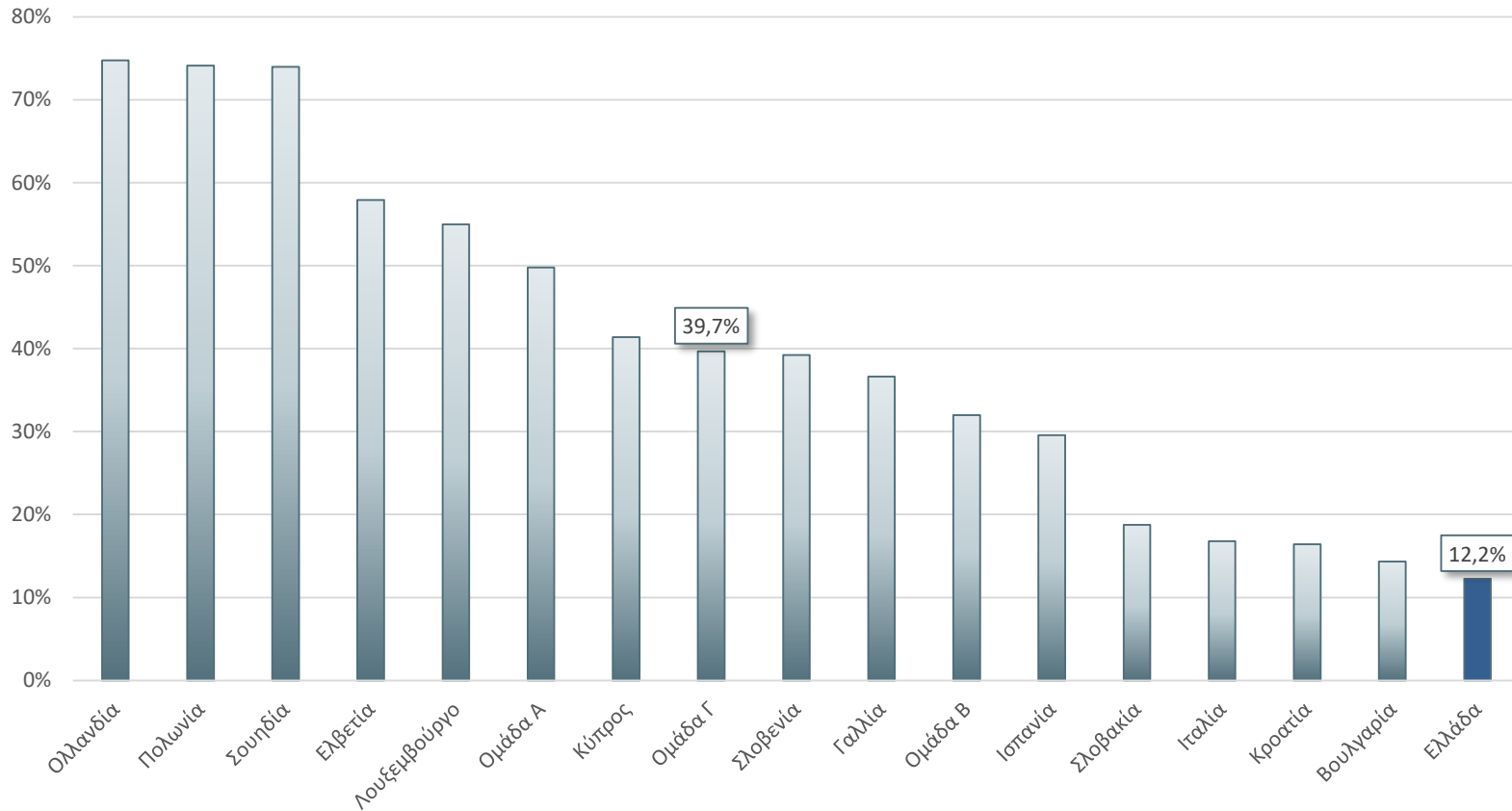
Αντίθετα, μπορεί να δημιουργούνται λιγότερες επιχειρήσεις σε μια οικονομία, αλλά με ποιοτικότερα χαρακτηριστικά και μεγαλύτερο πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα

Έμφαση στην επιχειρηματικότητα έντασης γνώσης, με ποιοτικότερα χαρακτηριστικά και μεγαλύτερο πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα στην οικονομία

Εμμένουν οι δυσκολίες στην ίδρυση μιας επιχείρησης

Ευκολία ίδρυσης μιας επιχείρησης (% πληθυσμού ηλικίας 18-64 ετών, 2018)

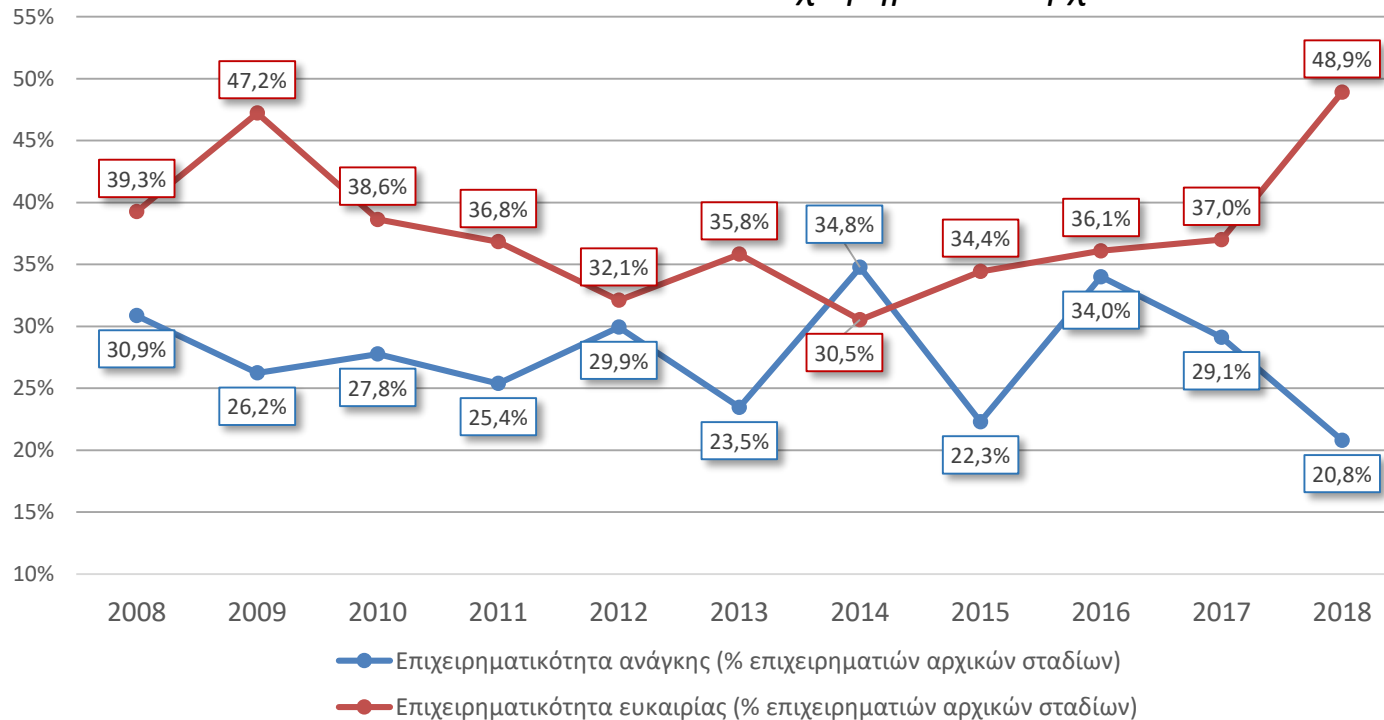

Πηγή: GEM, Entrepreneurship Monitor, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας ευκαιρίας για 4^η συνεχή χρονιά

% επί των επιχειρηματιών αρχικών σταδίων

Στις χώρες καινοτομίας...

Επιχειρηματικότητα ευκαιρίας: 54,1%

Επιχειρηματικότητα ανάγκης: 22,1%

Πηγή: IOBE, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

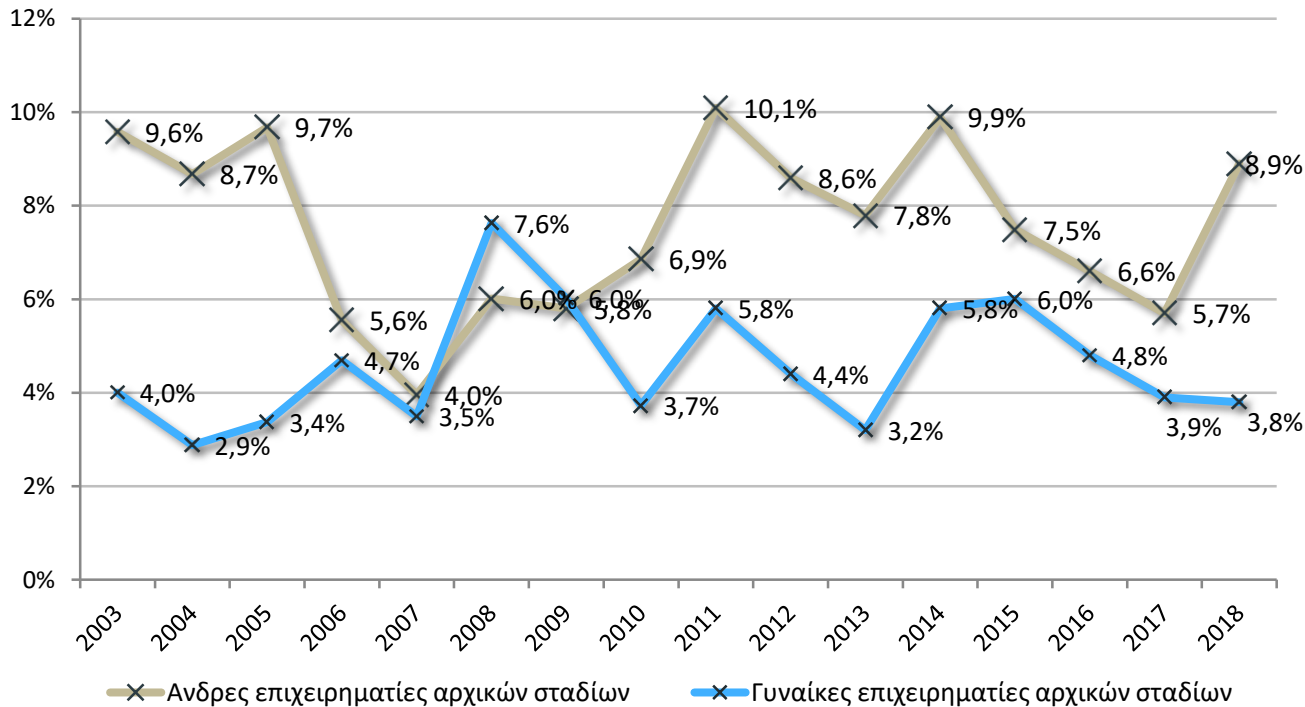
	Επιχειρηματικότητα ευκαιρίας	Επιχειρηματικότητα ανάγκης
Χώρες Χαμηλού κόστους	39,1%	42,1%
Χώρες βελτίωσης αποτελεσματικότητας	43,2%	33,8%
Χώρες καινοτομίας	54,1%	24,1%

Πηγή: GEM, Entrepreneurship Monitor, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

Ενίσχυση επιχειρηματικότητας αρχικών σταδίων στους άντρες...στασιμότητα στις γυναίκες

*Ως ποσοστό του αντίστοιχου πληθυσμού 18-64 ετών

- **Γυναίκες: 30%** των επιχειρηματιών αρχικών σταδίων (από 40% το 2017)

Πηγή: IOBE, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

Πρακτικά ολόκληρη η αύξηση της επιχειρηματικότητας αρχικών σταδίων προέρχεται αποκλειστικά από αύξηση στους άνδρες.

Ακόμα και σε απόλυτους όρους οι γυναίκες επιχειρηματίες μειώθηκαν το 2018.

Μικρή ενίσχυση της συμμετοχής από νεότερες ηλικίες και ατόμων χωρίς πτυχίο ανώτατης εκπαίδευσης

- Το 56% των επιχειρηματιών αρχικών σταδίων είναι μεταξύ 18 - 34 ετών
  - Μέσος όρος ηλικίας: 36 έτη (συστηματικό εύρημα)
  - Μικρή ενίσχυση συμμετοχής από νεώτερες ηλικίες τα τελευταία χρόνια και στην Ελλάδα (χαρακτηριστικό χωρών με χαμηλότερο βιοτικό επίπεδο πάντως)
  - Αμφισημία: πάθος και δυναμισμός νέων έναντι εμπειρίας και δικτύωσης μεγαλύτερων
- Το 38,6%, διαθέτει πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και ένα 11,0% διαθέτει και μεταπτυχιακή ειδίκευση.
- Όμως ενισχύεται το ποσοστό των Αποφοίτων Λυκείου (32%),
- Διαρκής στόχος πολιτικών για την επιχειρηματικότητα: η κινητοποίηση στην επιχειρηματικότητα ατόμων από δεξαμενές υψηλότερου μορφωτικού επιπέδου
  - σχετική εμπειρική βιβλιογραφία: το εκπαιδευτικό επίπεδο των ιδρυτών συνδέεται θετικά με την πιθανότητα επιβίωσης μιας νέας επιχείρησης, ενώ αξιολογείται θετικά και από χρηματοδότες.

Υψηλή συνεισφορά των άτυπων επενδυτών

Άτυποι επενδυτές (% του πληθυσμού)

	2017	2018
Βουλγαρία	2,6	2,8
Γαλλία	3,0	3,4
Γερμανία	4,7	4,2
Ελβετία	6,2	6,3
Ελλάδα	3,2	4,1
Ην. Βασίλειο	3,0	2,9
Ιρλανδία	4,1	4,1
Ισπανία	3,2	3,8
Ιταλία	2,2	3,7
Κροατία	4,6	4,0
Κύπρος	5,5	2,3
Λουξεμβούργο	7,4	8,5
Ολλανδία	3,8	4,6
Σλοβενία	4,8	3,9
Σουηδία	7,8	9,2
Ομάδα Α	9,0	7,5
Ομάδα Β	5,7	6,3
Ομάδα Γ	5,4	5,9

Το **4,1%** (~ 267 χιλιάδες άτομα) είχαν ρόλο άτυπου επενδυτή (από 3,2% το 2017)

Χαμηλότερα από το μέσο όρο των χωρών καινοτομίας (5,9%)

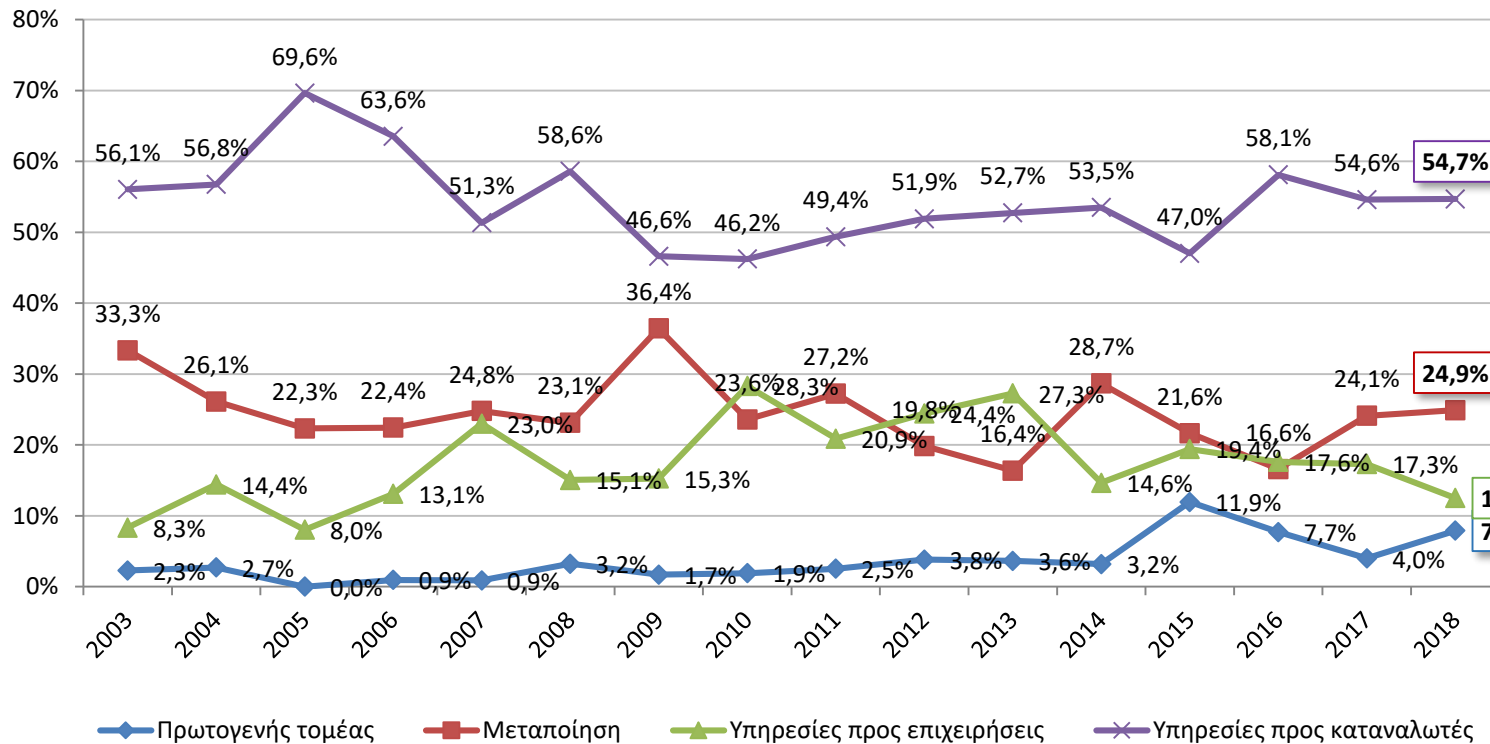
- Σημαντικός πανευρωπαϊκά ο ρόλος των άτυπων επενδυτών στην ενίσχυση επιχειρηματικότητας σε περιβάλλον ένδειας σε χρηματοδοτικά εργαλεία. **Όμως το 75% αυτών είναι μέλη του στενότερου ή ευρύτερου οικογενειακού κύκλου.**
  - Ίσως όχι αντικειμενική αξιολόγηση βιωσιμότητας μιας ιδέας, αλλά περισσότερο συναισθηματική και άρα ανορθολογική
  - Βελτίωση του περιβάλλοντος μέσω Equifund από το 2018

Οι βασικοί δείκτες για την Επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα το 2018...

Χαρακτηριστικά των επιχειρηματικών εγχειρημάτων

Ενίσχυση εγχειρημάτων στον πρωτογενή τομέα

Πηγή: IOBE, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

Χώρες	Πρωτογενής (%)	Μεταποίηση (%)	B2B (%)	B2C (%)
Χώρες Χαμηλού κόστους	7,8	26,5	4,2	61,4
Χώρες βελτίωσης αποτελεσματικότητας,	5,6	23,7	11,6	59,0
Χώρες καινοτομίας	3,7	21,4	23,6	51,4

Πηγή: GEM, Entrepreneurship Monitor, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

Σχεδόν αμετάβλητα τα ποιοτικά χαρακτηριστικά

Τρείς στους πέντε των επιχειρηματιών δηλώνει ότι κανένας πελάτης δε θα θεωρήσει τα προϊόντα/υπηρεσίες τους νέα και πρωτοποριακά (51,3% στις χώρες καινοτομίας).

- Ένα 10% δηλώνει ότι όλοι οι πελάτες τους θα θεωρήσουν τα προϊόντα τους καινοτομικά από 3,9% το προηγούμενο έτος (18,8% στις χώρες καινοτομίας).

Το 55% των επιχειρηματιών αξιοποιούν γνωστές τεχνολογίες/διεργασίες για την παραγωγή προϊόντων / παροχή υπηρεσιών τους, από τις υψηλότερες επιδόσεις διαχρονικά.

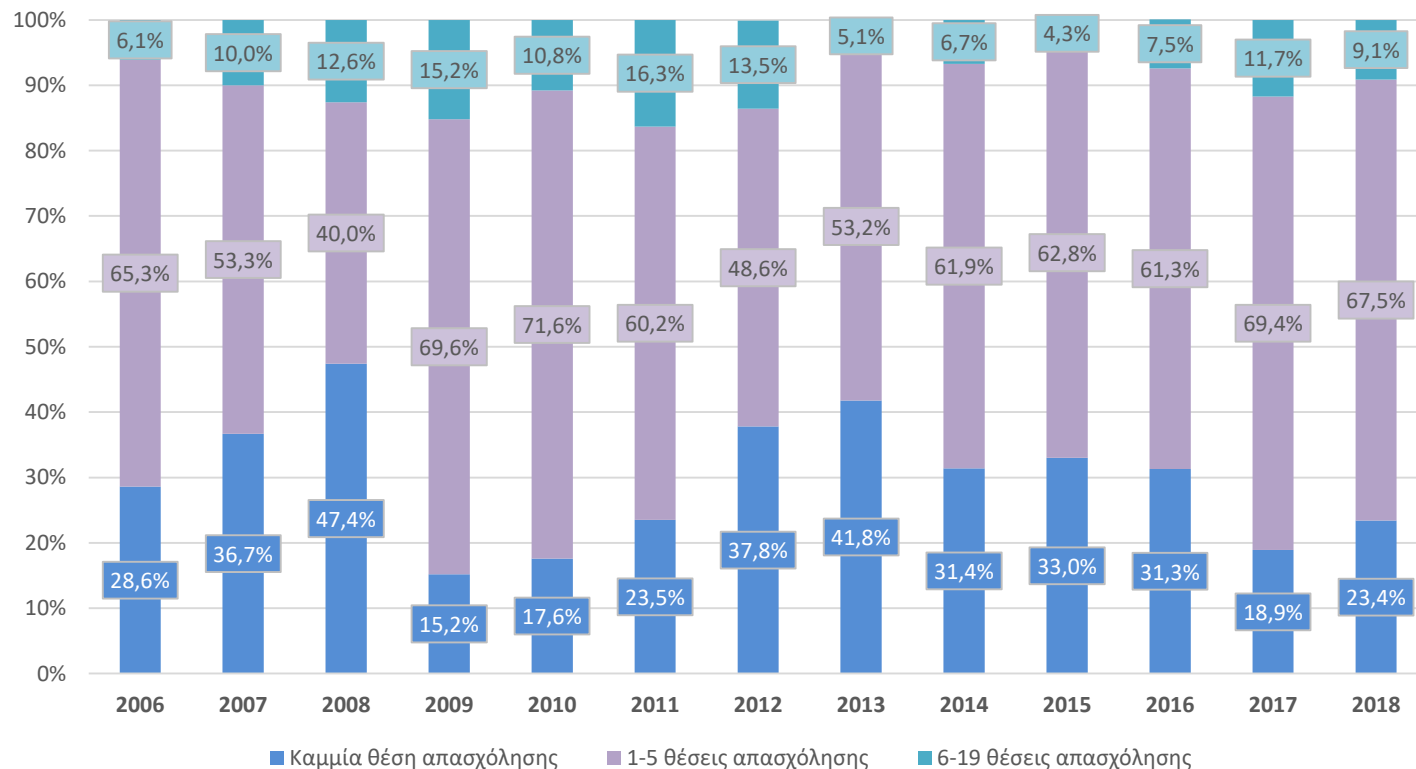
- Τουλάχιστον 20% δηλώνουν ότι χρησιμοποιούν εντελώς νέες τεχνολογίες στην παραγωγή / παροχή των προϊόντων / υπηρεσιών τους (από 16% το 2017)

Το 54,7% των επιχειρηματιών εισέρχονται σε αγορές με ισχυρό ανταγωνισμό,

- Το 11,4% νέων εγχειρημάτων που διαθέτουν δυναμική ανάπτυξης νέων αγορών (niche markets) από 3,2% το 2017

Υποχώρηση του μέσου μεγέθους στην έναρξη...

76%
απασχολεί
έστω και ένα
άτομο πλην
των ιδρυτών

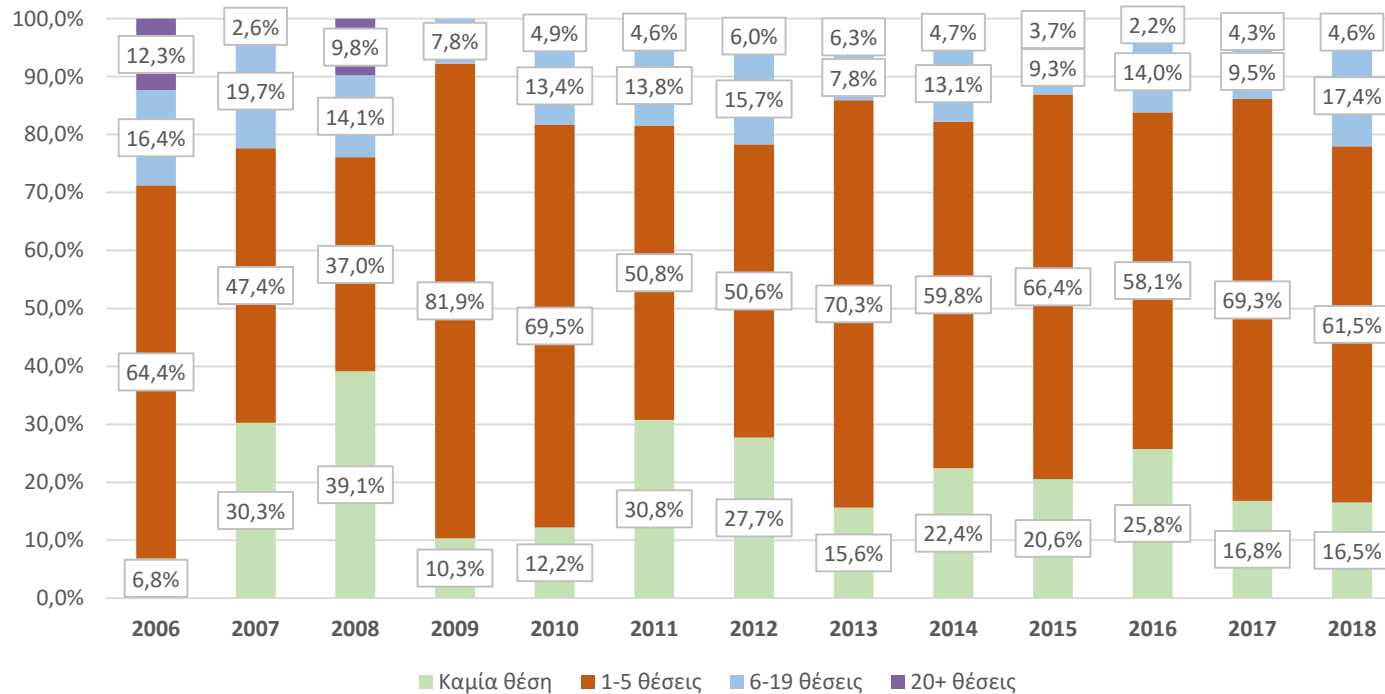
Πηγή: IOBE, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

- Ενισχύεται σε 23,4% το ποσοστό των ιδρυτών – μοναδικών εργαζομένων στο εγχείρημα
- Παραμένει μικρό το μέσο μέγεθος, όπως όμως συμβαίνει στις περισσότερες χώρες

Βελτίωση στις προσδοκίες απασχόλησης το 2018

Σχεδόν το 85% των επιχειρηματιών όπως και το 2017 εκτιμούν ότι την επόμενη πενταετία θα προσλάβουν τουλάχιστον έναν εργαζόμενο...

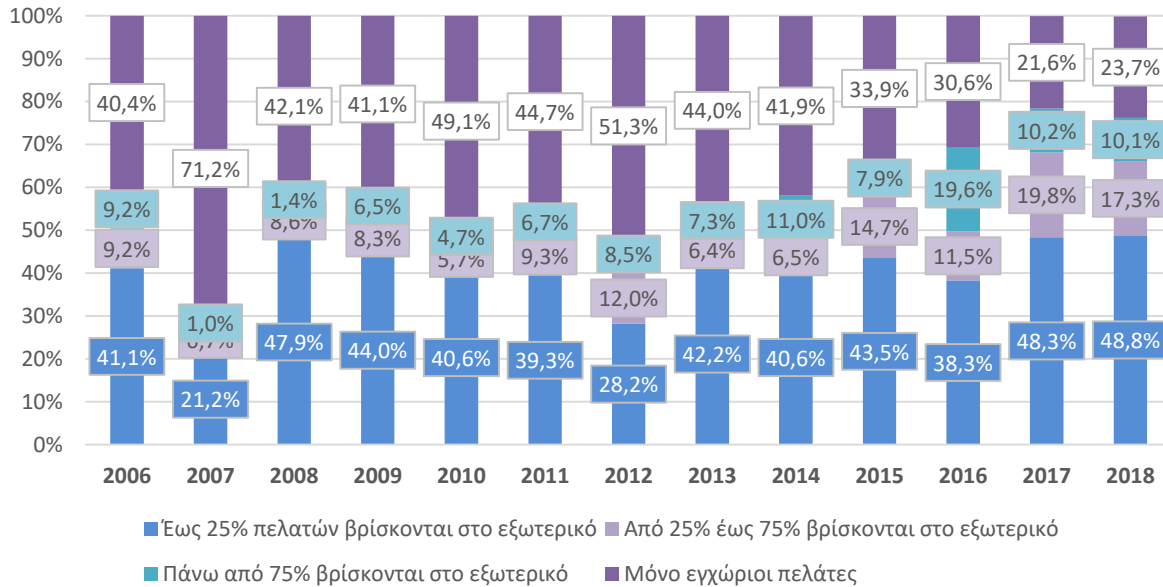
Βελτιωμένες προσδοκίες για υψηλή απασχόληση

Πηγή: IOBE, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

- Άρα αυξάνονται τα νέα εγχειρήματα στην Ελλάδα το 2018, ενώ παράλληλα σε όρους απασχόλησης οι προσδοκίες είναι αισιόδοξες

Μικρή επιδείνωση εξωστρέφειας...

Σταδιακή αύξηση των επιχειρηματιών που απευθύνεται αποκλειστικά στην εγχώρια αγορά

Το 77% απευθύνεται και σε ξένες αγορές

Πηγή: IOBE, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

Χώρες	Μόνο εγχώριοι πελάτες	<25% των εσόδων στο εξωτερικό	26-75% των εσόδων στο εξωτερικό	>75% των εσόδων από εξωτερικό
Χαμηλού κόστους	68,9	12,5	14,0	4,7
Βελτίωσης αποτελεσματικότητας,	67,1	20,6	9,1	3,1
Καινοτομίας	45,0	30,6	15,1	9,2

Πηγή: GEM, Entrepreneurship Monitor, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

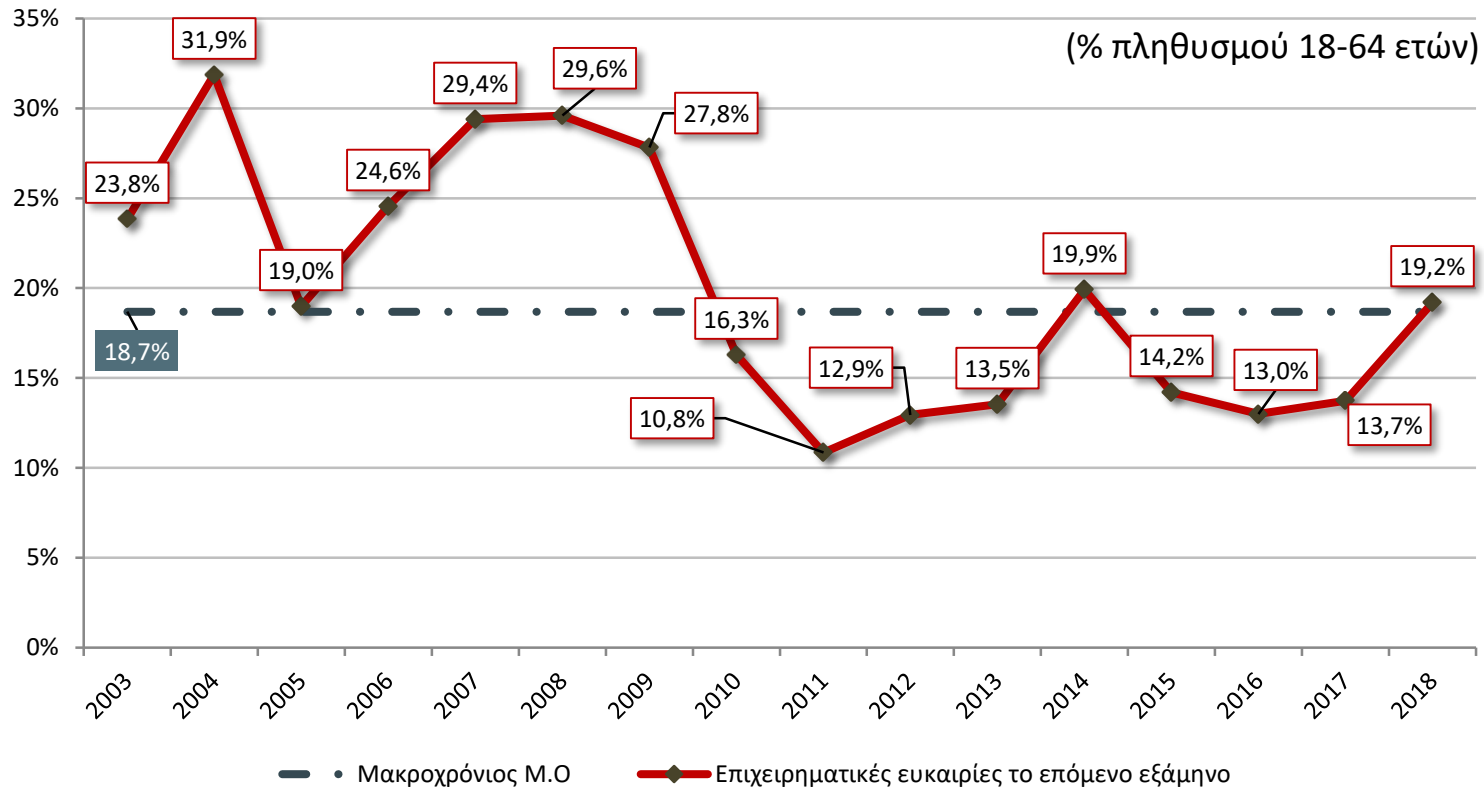
- Το 27% εξάγει πάνω από το ¼ των πωλήσεων τους, αλλά ερμηνεύεται ως ένα βαθμό από τον υψηλό αριθμό επιχειρημάτων στον τουρισμό...

Οι βασικοί δείκτες για την Επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα το 2018...

*Προσωπικές και Πολιτισμικές Στάσεις ως προς την
Επιχειρηματικότητα*

Υψηλότερες προσδοκίες για επιχειρηματικές ευκαιρίες στη χώρα βραχυπρόθεσμα ...

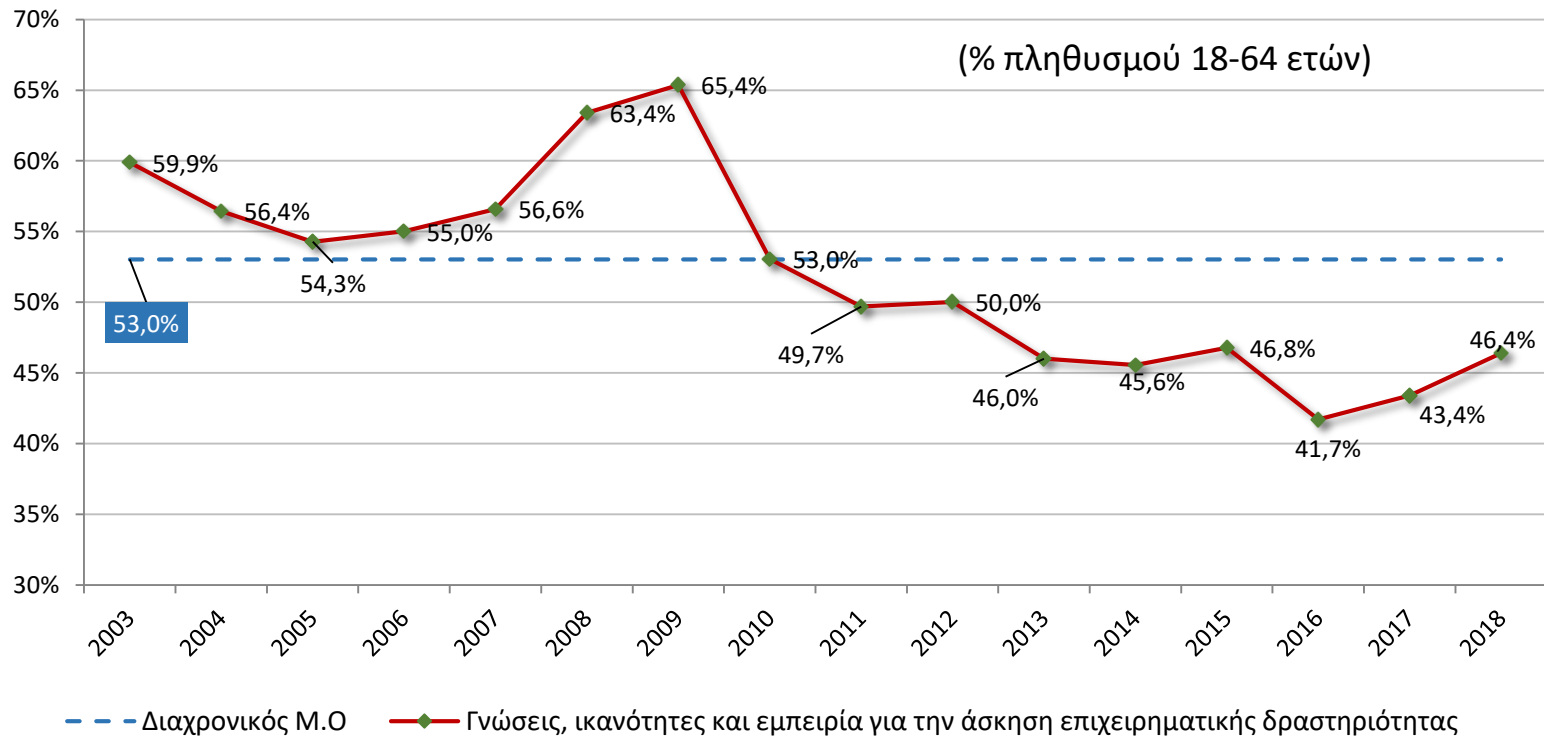

Πηγή: GEM, Entrepreneurship Monitor, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

Παρά τη σημαντική βελτίωση, παραμένουν οι αβεβαιότητες που επιβαρύνουν το κλίμα της ελληνικής επιχειρηματικότητας

Ενισχύεται και το επίπεδο της αυτοπεποίθησης...

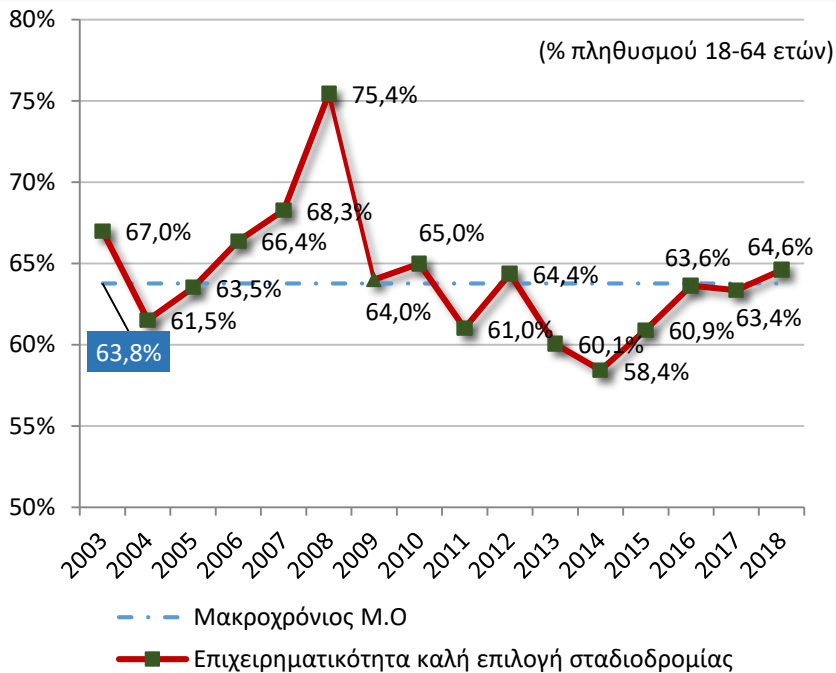
Πηγή: IOBE, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

- Το **46,4%** του πληθυσμού ανεξαρτήτως αν ασχολείται με την επιχειρηματικότητα δηλώνει ότι διαθέτει ικανότητες, γνώσεις και εμπειρία για άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας
- Στο **82%** η αυτοπεποίθηση αν εστιάσουμε μόνο στους επιχειρηματίες αρχικών σταδίων

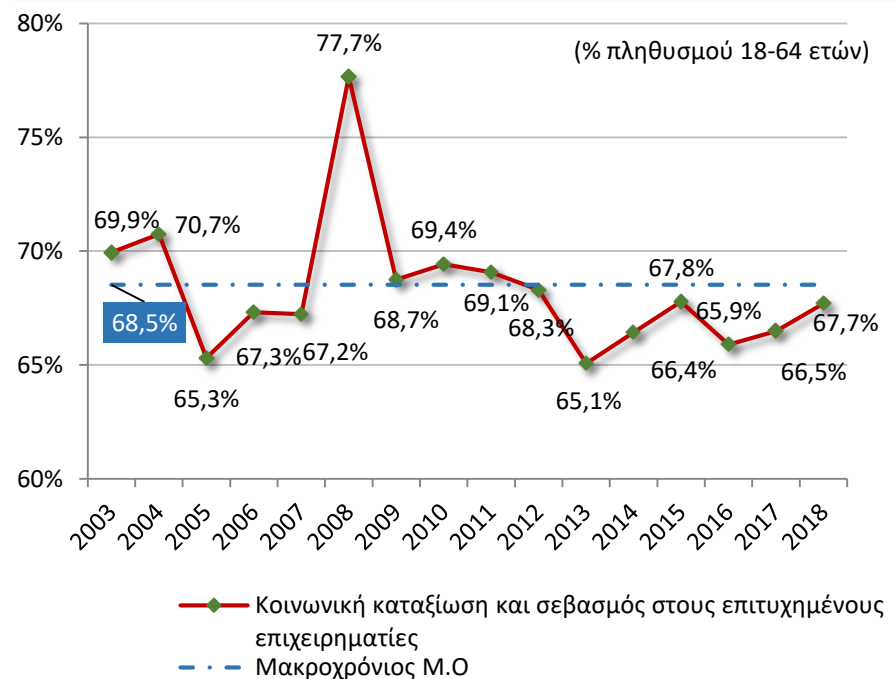

Συνεχίζεται η βελτίωση και στη δημόσια/κοινωνική αποδοχή της επιχειρηματικότητας ....

64,6% δηλώνει ότι η επιχειρηματικότητα αποτελεί καλή επιλογή επαγγελματικής σταδιοδρομίας...

68% δηλώνει ότι οι επιτυχημένοι επιχειρηματίες αντιμετωπίζονται με σεβασμό και καταξίωση στη χώρα...

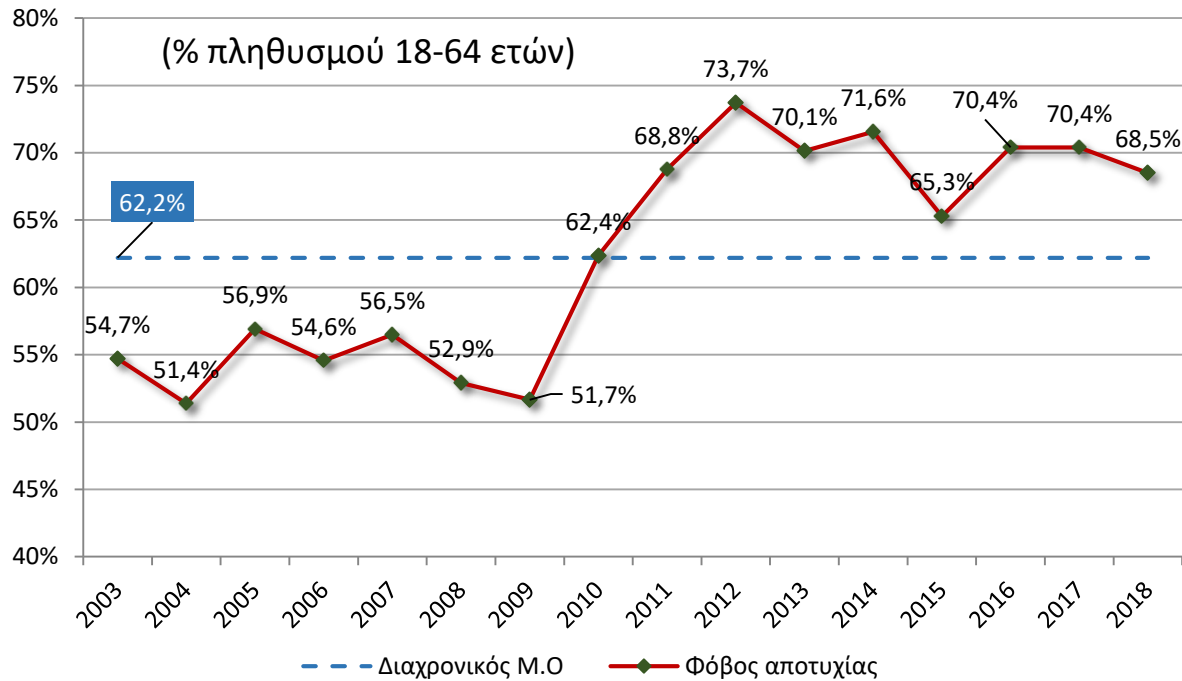
Πηγή: GEM, Entrepreneurship Monitor, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

Αλλά συνεχίζουμε να καταγράφουμε **μία από τις χαμηλότερες επιδόσεις στην Ευρώπη στην προβολή επιτυχημένων περιπτώσεων επιχειρηματιών** από τα ΜΜΕ...

Οριακή η κάμψη ως προς το φόβο της επιχειρηματικής αποτυχίας...

- **Σταθερά** μία από τις υψηλότερες επιδόσεις διαχρονικά
- **Ακόμα και το 56,7%** των επιχειρηματιών αρχικών σταδίων επισημαίνει ως ανασταλτικό παράγοντα το φόβο της αποτυχίας, ενδεικτικό της συνειδητοποίησης των δυσκολιών του εγχειρήματος

Πηγή: IOBE, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

Συνοψίζοντας...

Θετικά (+)

Ενίσχυση επιχειρηματικότητας ευκαιρίας για 4^η χρονιά

Εντονότερη συνεισφορά άτυπων επενδυτών στη χρηματοδότηση νέων εγχειρημάτων, αν και πρόκειται κυρίως για μέλη της οικογένειας

Ενίσχυση εγχειρημάτων πρωτογενούς τομέα

Χαμηλότερο ποσοστό όσων διέκοψαν ή ανέστειλαν την επιχειρηματική τους δραστηριότητα το 2018

Καλύτερες προσδοκίες για τις θέσεις εργασίας που θα δημιουργηθούν

Υψηλότερες προσδοκίες για επιχειρηματικές ευκαιρίες στη χώρα στο επόμενο διάστημα αλλά και η βελτίωση στην αυτοπεποίθηση για την άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας

Ακόμα καλύτερη εικόνα της επιχειρηματικότητας ως επιλογή επαγγελματικής σταδιοδρομίας

Αρνητικά (-)

Σχετική υποχώρηση συμμετοχής στην επιχειρηματικότητα ατόμων με υψηλότερο μορφωτικό επίπεδο

Μικρή υποχώρηση της εξωστρέφειας

Στασιμότητα στη γυναικεία επιχειρηματικότητα

Υποχώρηση μέσου μεγέθους κατά την έναρξη

Πολύ μικρή βελτίωση στα ποιοτικά χαρακτηριστικά της νέας επιχειρηματικότητας σε όρους καινοτομίας, εισόδου σε νέες αγορές και τεχνολογικής αναβάθμισης

Σταθερά υψηλός ο φόβος της αποτυχίας,

Ειδικό Κεφάλαιο

*Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΩΝ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΩΝ ΤΟΥ
ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΗΣ*

Στόχος και μεθοδολογία ειδικού κεφαλαίου

Βασικός στόχος: να διερευνηθούν οι πιθανές επιδράσεις

- της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας (τραπεζικά μη εξυπηρετούμενα δάνεια ως ποσοστό % του συνόλου των δανείων)
- της παρουσίας ξένων τραπεζών σε μια οικονομία
- και του βαθμού συγκέντρωσης του τραπεζικού συστήματος

Στην επιχειρηματικότητα αναπτυξιακής προοπτικής (δημιουργία > 5 θέσεις απασχόλησης εντός της επόμενης 5ετίας) στην Ευρώπη την περίοδο 2005-2011.

Για την υλοποίηση της συγκεκριμένης ανάλυσης

- Συνδυάζονται για πρώτη φορά και στοιχεία από την Παγκόσμια Τράπεζα σε ό,τι αφορά τα διαρθρωτικά χαρακτηριστικά των τραπεζικών συστημάτων
- χρησιμοποιούνται οικονομετρικές παλινδρομήσεις με τις μεθόδους probit/logit

Βασικά συμπεράσματα ειδικού κεφαλαίου

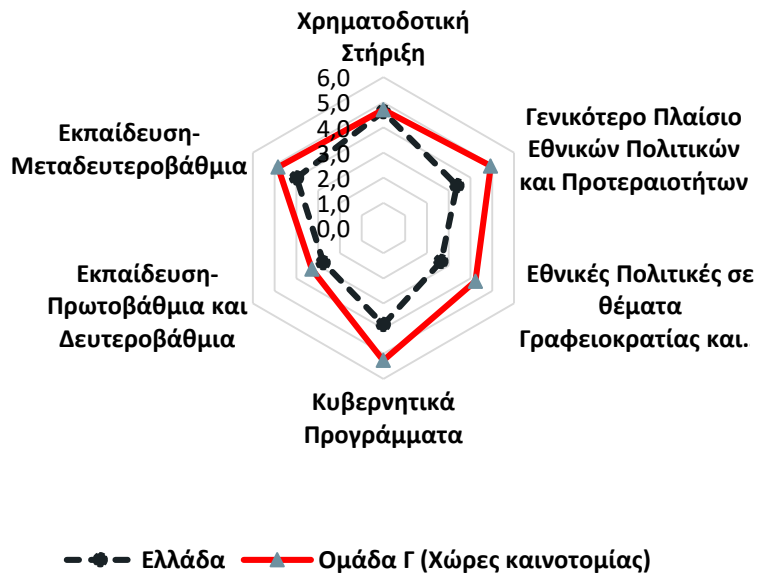
- Η **παρουσία ξένων τραπεζών** φαίνεται να ενισχύει την πιθανότητα τα νέα επιχειρηματικά εγχειρήματα να έχουν αναπτυξιακή προοπτική. Αυτό υποδηλώνει πως η παρουσία ξένων τραπεζών **διευκολύνει την παροχή κεφαλαίων** και επιβεβαιώνει πως σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες οι ξένες τράπεζες αποτελούν σημαντικές πηγές χρηματοπιστωτικής διαμεσολάβησης
- Στον αντίποδα, **τα μη-εξυπηρετούμενα δάνεια** συνιστούν ισχυρό ανασταλτικό παράγοντα στην αναπτυξιακή δυναμική των ευρωπαϊκών επιχειρηματικών εγχειρημάτων. Τα **προβλήματα κεφαλαιακής ανεπάρκειας** αυτομάτως συνοδεύονται από κάμψη στη χορήγηση δανείων προς επιχειρήσεις ή/και από αύξηση του κόστους δανεισμού.
- Αύξηση του βαθμού **τραπεζικής συγκέντρωσης** περιορίζει την αναπτυξιακή προοπτική των νέων επιχειρηματικών εγχειρημάτων. Ο υψηλός βαθμός συγκέντρωσης του τραπεζικού κλάδου επιτρέπει στις τράπεζες να αυξήσουν το επιτόκιο που χρεώνουν στις επιχειρήσεις λόγω μειωμένου ανταγωνισμού. Μια τέτοια κατάσταση συνήθως οδηγεί στην **αύξηση του κόστους δανεισμού** από τις επιχειρήσεις.

Η έρευνα των εμπειρογνωμόνων

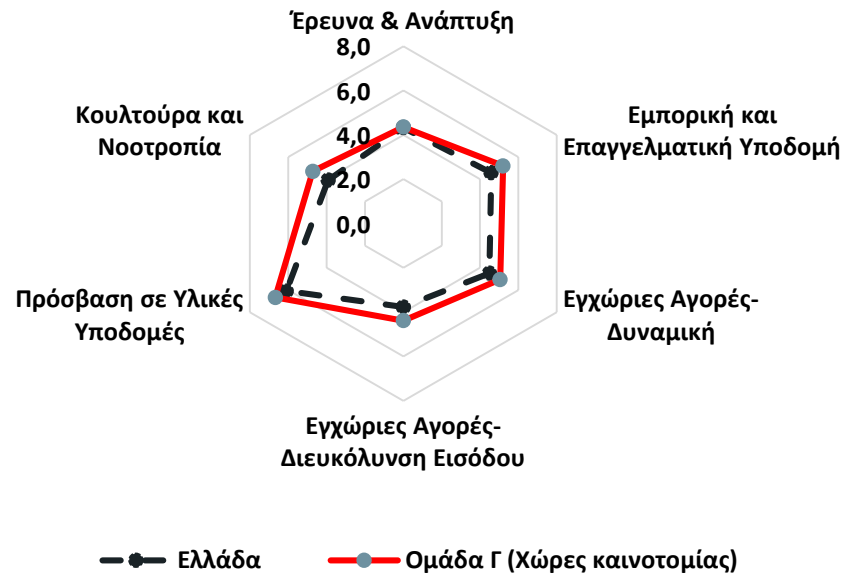
*ΤΟ ΕΓΧΩΡΙΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ:
Η ΕΡΕΥΝΑ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΕΜΠΕΙΡΟΓΝΩΜΟΝΩΝ*

Υστερούν οι επιδόσεις της Ελλάδας σε όλες σχεδόν τις εξεταζόμενες διαστάσεις

Στον τομέα χρηματοδοτικής στήριξης ταυτίζεται για πρώτη φορά η επίδοση της Ελλάδας με τις επιδόσεις των χωρών καινοτομίας

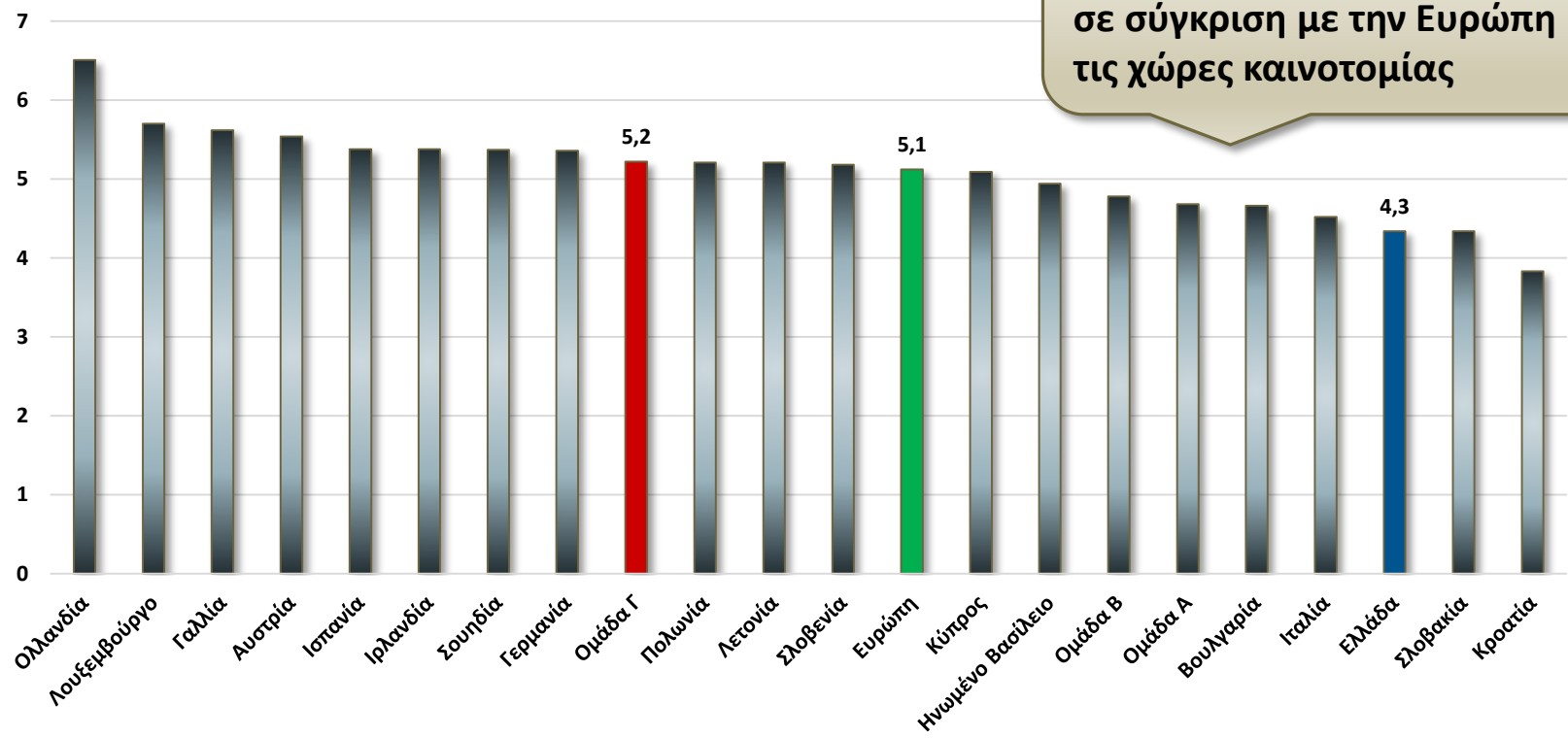
Συγκλίσεις της επίδοσης της Ελλάδας στις επιδόσεις χωρών καινοτομίας στον τομέα E&A και στον τομέα της εκπαίδευσης, (ανάπτυξη δεξιοτήτων για εκδήλωση επιχειρηματικότητας σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης).

Αν και υστερούν οι επιδόσεις της Ελλάδας σε σχέση με το μέσο όρο των χωρών καινοτομίας, εμφανίζουν μια μικρή βελτίωση σε σχέση με το 2017

Δείκτης Εθνικού Πλαισίου Επιχειρηματικότητας

Το εγχώριο επιχειρηματικό περιβάλλον φαίνεται να υστερεί σε σύγκριση με την Ευρώπη και τις χώρες καινοτομίας

Εύρημα το οποίο αναδεικνύει τη σημασία και την πάγια ανάγκη για περισσότερο στοχευμένες πολιτικές που θα ενθαρρύνουν και θα στηρίζουν την επιχειρηματικότητα στη χώρα.

Μικρές βελτιώσεις το 2018

- **Θετικά ευρήματα:** Οι επιδόσεις της Ελλάδας συγκλίνουν στις χώρες καινοτομίας
  - σε **θέματα έρευνας και ανάπτυξης**, δηλαδή στη δυνατότητα πρόσβασης των νέων σε επιστημονική/τεχνολογική γνώση και στην υποστήριξη των επιχειρηματικών εγχειρημάτων που βασίζονται σε υψηλή τεχνολογία,
  - αλλά και στην **πρόσβαση σε υλικές υποδομές**, και μάλιστα σε επίπεδο υψηλότερο από το 2017.
- Υστερεί όμως σε θέματα επιχειρηματικής κουλτούρας και διευκόλυνσης εισόδου στην εγχώρια αγορά
- **Βασικά εμπόδια επιχειρηματικότητας**
  - Έλλειψη ολοκληρωμένου και αποτελεσματικού πλαισίου πολιτικών και προγραμμάτων για στήριξη νέας επιχειρηματικότητας
  - Προσκόμματα που δημιουργούνται από λειτουργία ευρύτερου πολιτικού και κοινωνικού περιβάλλοντος
- **Βασικότεροι τρόποι προώθησης της επιχειρηματικότητας**
  - Βελτίωση επιπέδου **εκπαίδευσης και κατάρτισης**
  - Βελτίωση **οικονομικού κλίματος**,
  - **Αναβάθμιση και εκσυγχρονισμός φυσικών υποδομών** αλλά και **οργανωμένοι χώροι για εγκατάσταση επιχειρήσεων**
  - Υιοθέτηση **ενιαίας πολιτικής και στρατηγικής για την στήριξη της επιχειρηματικότητας**, με δημόσια προγράμματα, και σε περιφερειακό επίπεδο
  - Αξιοποίηση **εναλλακτικών χρηματοοικονομικών εργαλείων**.

Ευχαριστώ για την προσοχή σας

Για την επικοινωνία

atsakanikas@iobe.gr

Πληροφορίες για το GEM:

www.gemconsortium.org

Η έκθεση του IOBE για την επιχειρηματικότητα είναι προσβάσιμη στο:

www.iobe.gr

Raycap